

Efectes del confinament en la salut mental

El confinament i la limitació de la lliure circulació de tota la ciutadania ha suposat un impacte psicològic en la població general i, sobretot, en les persones que pateixen trastorns mentals, com els trastorns obsessivocompulsius, els trastorns d'ansietat, els trastorns de la conducta alimentària, etc.

La **xarxa de salut mental** disposa dels centres de salut mental d'adults (CSMA), dels centres de salut mental infantil i juvenil (CSMIJ), dels centres d'atenció i seguiment a les drogodependències i de consultes perifèriques per a l'atenció a la salut mental. Aquests centres compten amb equips multidisciplinaris integrats per professionals de psiquiatria, psicologia, treball social i infermeria, que presten una atenció especialitzada en règim ambulatori.

La demanda sobrevinguda per la COVID-19 va fer necessari **suspendre pràcticament tota l'activitat sanitària programada i part de la urgent**, amb el conseqüent impacte psicològic i en la salut mental i física de la població general.

Durant la pandèmia es va limitar l'atenció presencial als serveis comunitaris de salut mental i addiccions, i es van **potenciar les eines de comunicació no presencials**, sempre que la situació clínica ho va permetre. Aquest fet va comportar:

Necessitat d'una major atenció i contenció per part de les famílies.

Aturada en el procés de recuperació de les persones en tractament.

Desplegament d'una intervenció no presencial, amb limitacions degudes a la manca de formació i de recursos tecnològics per part de moltes persones usuàries.

DEMANDA EN SALUT MENTAL DE LA POBLACIÓ GENERAL

El nombre de consultes realitzades al **Sistema d'Emergències Mèdiques (SEM)** sobre l'ansietat es va triplicar el mes d'abril i duplicar el mes de maig; també van augmentar, les consultes per motiu de conductes suïcides i autolítiques. En canvi, les

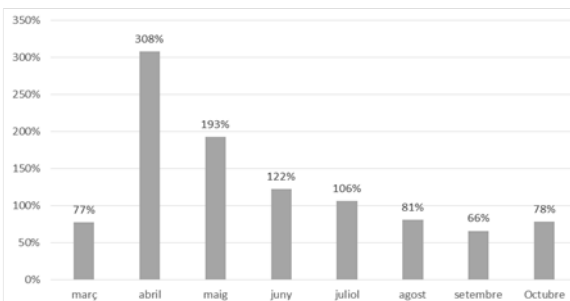
Recursos d'atenció comunitària

CSMA dona atenció ambulatoria psiquiàtrica i de suport a l'atenció primària per a les persones més grans de 18 anys.

CSMIJ dona atenció ambulatoria psiquiàtrica i de suport a l'atenció primària per a infants i adolescents fins als 18 anys.

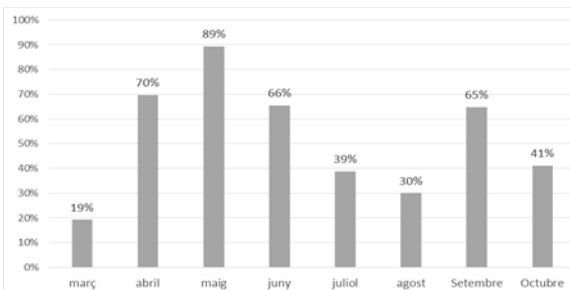
Consultes perifèriques de salut mental, centres on es desplacen els professionals dels CSMA i el CSMIJ per garantir l'atenció a les zones amb molta dispersió geogràfica, baixa densitat de població o de difícil accés.

Consultes al Sistema d'Emergències Mèdiques per ansietat l'any 2020 respecte el 2019. Increment percentual.

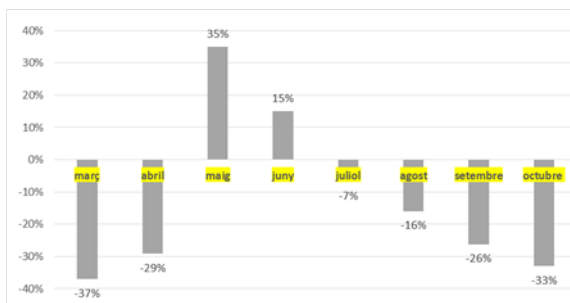
FONT: SEM

Consultes al Sistema d'Emergències Mèdiques de conductes suïcides i autolesions l'any 2020 respecte el 2019. Increment percentual.

FONT: SEM

Consultes al Sistema d'Emergències Mèdiques per problemes amb les drogues l'any 2020 respecte el 2019. Increment percentual.

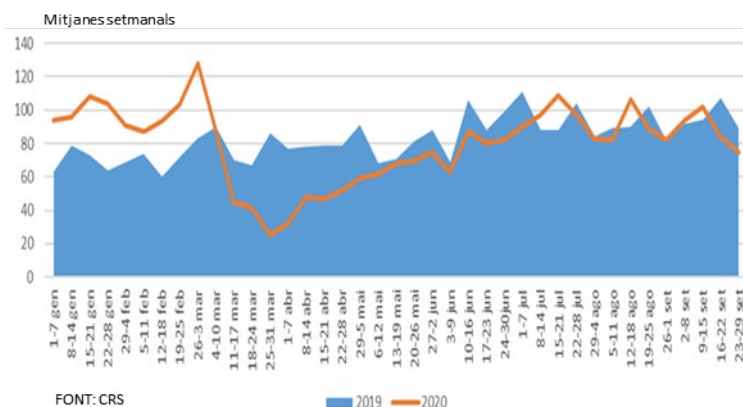

FONT: SEM

consultes per problemes amb addiccions (drogues, alcohol i altres substàncies) en general van disminuir, excepte als mesos de maig i juny.

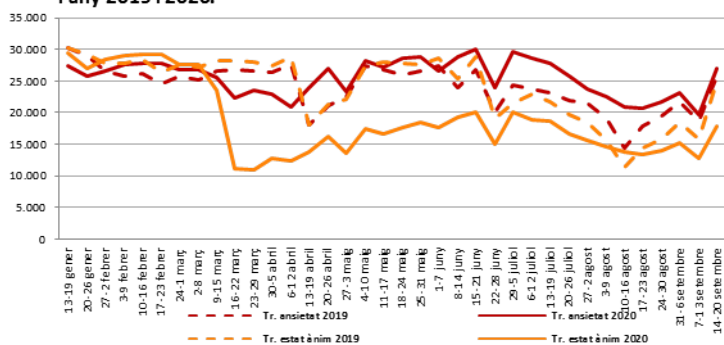
En relació al **Codi risc de suïcida (CRS)**, va donar una davallada des de l'inici de l'estat d'alarma per la COVID-19, molt probablement degut a la reducció de les consultes presencials als serveis d'urgències. Fins a aquest moment, la tendència era superior a l'any anterior; a començaments d'abril s'incrementa la mitjana d'episodis, i a mesura que passen els mesos, sembla que es normalitza.

Episodis de conducta suïcida, l'any 2019 i 2020.

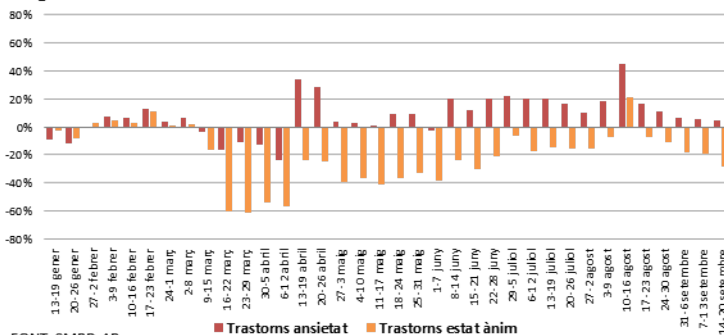
FONT: CRS

Visites a atenció primària per trastorns d'ansietat i de l'estat d'ànim l'any 2019 i 2020.

FONT: CMBD-AP

Percentatge d'augment/disminució del volum de visites AP 2020 vs. 2019, de gener a setembre

FONT: CMBD-AP

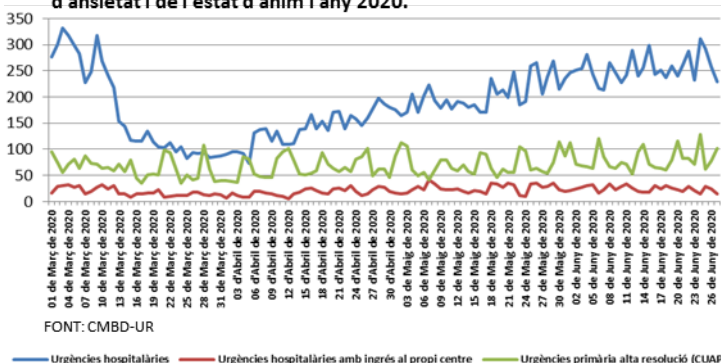
En relació amb les **urgències de salut mental** (trastorns d'ansietat i de l'estat anímic) en la població general, s'ha observat una davallada en les urgències hospitalàries, i s'han mantingut les visites en els CUAP. Pel que fa a les urgències hospitalàries, s'han reduït en més del 50% en el mes de març, i, a partir de mitjans d'abril, han tornat a augmentar. El nombre total d'ingressos, tot i haver-se donat

En l'**atenció primària (AP)**, abans de la pandèmia el volum de visites tant de **trastorns d'ansietat** (ansietat, pànic, obsessivocompulsiu) com **d'estat d'ànim** (depressiu, bipolar, distímia), era molt similar a la del 2019.

A partir de la segona quinzena de març, hi va haver una reducció del volum de visites a atenció primària del voltant del 25%. De mitjans de març a mitjans d'abril, aquesta activitat va baixar dràsticament, sobretot la relacionada amb els trastorns d'estat d'ànim. A partir de mitjans d'abril, les visites per trastorns d'ansietat es van recuperar, i al juliol van superar amb escreix les xifres de l'any passat pel mateix període.

Incrementen les visites a AP per trastorns de l'ansietat i disminueixen les de trastorns de l'estat anímic.

Urgències hospitalàries o en centres d'urgències d'AP (CUAP) per trastorns d'ansietat i de l'estat d'ànim l'any 2020.

FONT: CMBD-UR

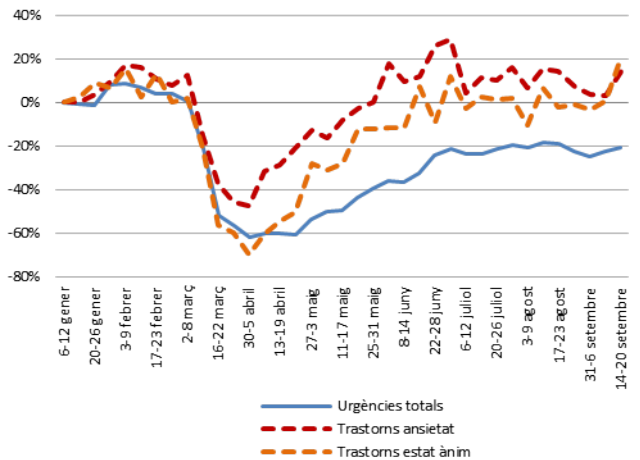
— Urgències hospitalàries — Urgències hospitalàries amb ingrès al propi centre — Urgències primària alta resolució (CUAP)

una disminució durant la primera setmana, s'ha mantingut relativament estable.

Si s'agafa com a referència l'activitat de la primera setmana de l'any, amb l'inici de la pandèmia el mes de març hi ha hagut una disminució global del 60% del nombre de casos atesos als serveis d'urgències. Les urgències per trastorns de l'estat d'ànim davallen també un 60%, mentre que els trastorns d'ansietat ho fan en un 40%. A mesura que avancen els mesos, tot i que fins al setembre el nombre d'urgències es manté per sota del 20% respecte a l'inici de l'any, les urgències per trastorns d'ansietat augmenten per sobre del 20% a finals de maig i s'estabilitzen els mesos d'estiu. Les urgències per trastorns d'estat d'ànim també augmenten lleugerament a finals de maig, però es normalitzen el mes de juny.

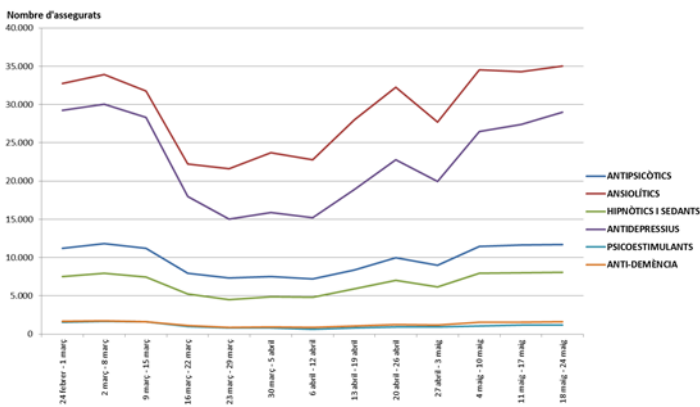
Els trastorns d'ansietat han arribat a ser el 2,3% dels motius d'urgència, mentre que els trastorns d'estat d'ànim s'han mantingut per sota del 0,5%.

Percentatge d'augment/disminució del volum d'urgències respecte la primera setmana de l'any. Catalunya, gener a setembre de 2020

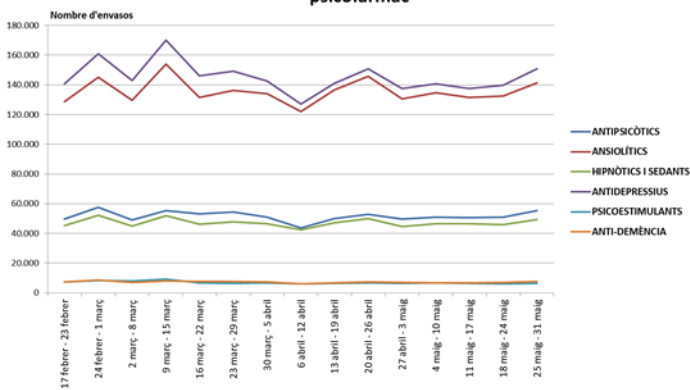
FONT: CMBD-UR

Prescripció de gener a juny de 2020 segons el tipus de psicofàrmac

FONT: Àrea del Medicament

Envasos dispensats de febrer a maig de 2020 segons el tipus de psicofàrmac

FONT: Àrea del Medicament

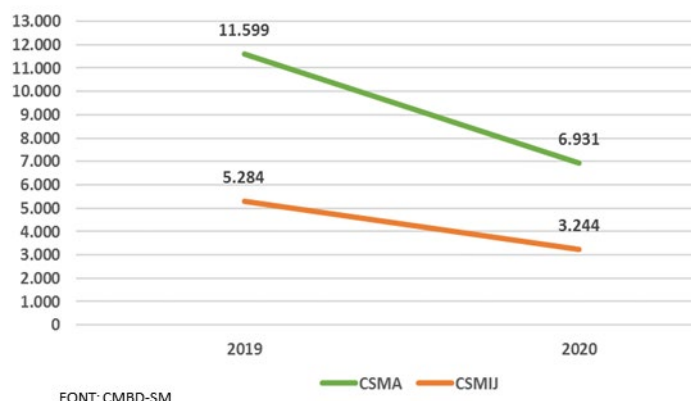
UTILITZACIÓ DE FÀRMACS EN LA POBLACIÓ GENERAL

De la mateixa manera que a l'inici de la pandèmia l'activitat assistencial va disminuir a la xarxa sanitària de manera substancial, en general, també va disminuir el nombre de medicaments prescrits i dispensats, però pel que fa a la prescripció de psicofàrmacs, aquesta disminució va ser menor.

Cal destacar que, tant l'increment inicial en el nombre d'envasos dispensats com el lleuger descens del nombre de persones que retiren medicació, segueixen la tendència general de tots els medicaments. L'augment inicial de les dispensacions de fàrmacs es pot explicar per la tendència general de la població de procurar-se reserves de productes essencials en el context de la pandèmia.

Els psicofàrmacs que mostren més variacions en aquest període són els ansiolítics i els antidepressius.

Nombre de primeres visites en CSMA i CSMIJ. Catalunya 16/03-30/06

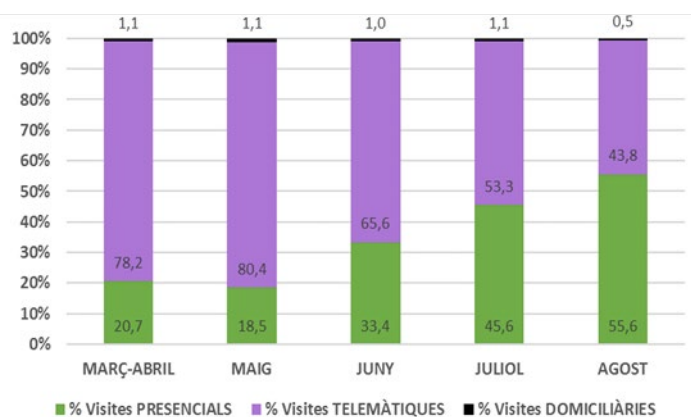
FONT: CMBD-SM

DEMANDA D'ATENCIÓ COMUNITÀRIA A LA XARXA DE SALUT MENTAL

En els CSMA, en el període del 16 de març al 30 de juny de 2019 es van fer 11.599 primeres visites, mentre que en el mateix període de l'any 2020 han estat 6.931 visites. En el cas del CSMIJ, el 2019 les primeres visites van ser 5.284 i el 2020 han estat 3.244, amb una disminució del nombre de primeres visites del 38,61%.

Disminució del 40,25% i del 38,61% en les primeres visites ateses en els CSMA en els CSMIJ, respectivament.

Percentatge segons tipus de visita. CSMA 13/03 a 31/08 de 2020

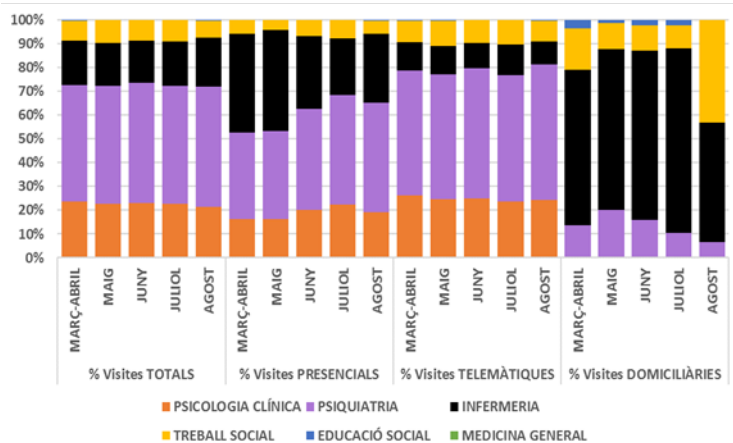
FONT: CMBD-SM

En els CSMA i els CSMIJ, la patologia que més augmenta l'any 2020 és el **trastorn d'ansietat** (2,41% i 2,07% respectivament), i en els CSMIJ destaca també l'augment del **trastorn de la conducta alimentària** (TCA), amb un 1,57%.

Els mesos de confinament estricte, les visites presencials als CSMA i CSMIJ van representar un 20% de l'assistència, que es va anar recuperant a partir del mes de juny fins arribar al 44% a l'agost.

El nombre de visites domiciliàries s'ha mantingut força constant, al voltant de l'1%.

Percentatge segons tipus de visita i professional. CSMA 13/03 a 31/08 de 2020

FONT: CMBD-SM

En els CSMA, la majoria de l'activitat correspon a psiquiatria i a psicologia clínica (50% i 20%, respectivament), un 20% a infermeria i un 10% a treball social.

Durant la pandèmia, s'han estudiat diferents **factores de risc d'hospitalització i de mort per la COVID-19** (morbidity, edat, algunes patologies com diabetis, obesitat, etc.) i s'ha trobat que **les persones amb diagnòstic de trastorn mental greu tenen més risc** que les persones sense aquests diagnòstic.

També s'ha evidenciat la importància de la col·laboració amb l'atenció primària de salut.

